

Sygn. akt III CSK 77/05

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 27 lipca 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Barbara Myszka (przewodniczący)

SSN Irena Gromska-Szuster

SSN Tadeusz Żyznowski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Specjalistycznego Zespołu Opieki Neuropsychiatrycznej
[...]

przeciwko Narodowemu Funduszowi Zdrowia

o zapłatę,

po rozpoznaniu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu niejawnym w dniu 27 lipca 2006 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 13 kwietnia 2005 r., sygn. akt [...],

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia
o kosztach procesu za instancję kasacyjną.**

Uzasadnienie

Oddalając powództwo Sąd Okręgowy przytoczył ustalenia, które nie były kwestionowane w toku dalszego postępowania. Powodowy Specjalistyczny Zespół Opieki Neuropsychiatrycznej wiązały w latach 2001-2003 z Regionalną Kasą Chorych (której następcą prawnym jest Narodowy Fundusz Zdrowia) umowy o wykonanie świadczeń zdrowotnych, które zostały wykonane, a strona powodowa otrzymała ustalone w tych umowach wynagrodzenie. Dochodzona kwota stanowi równowartość sumy, którą strona powodowa wypłaciła w latach 2001-2003 swoim pracownikom na podstawie art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1995 r. Nr 1, poz. 2 ze zm.), co spowodowało, że działalność powodowego Zespołu wykazała stratę w wysokości ponad 3.000.000 zł. Także działalność Regionalnej Kasy Chorych wykazała w latach 2001 – 2002 stratę. Pozyskiwane dodatkowe środki w związku ze wzrostem przychodów ze składek zostały w tym okresie przeznaczone na zakup dodatkowych świadczeń zdrowotnych. Sąd Okręgowy wykluczył możliwość zastosowania – wskazywanego przez stronę powodową – art. 357¹ k.c.

Sąd Apelacyjny – zaskarżonym wyrokiem – oddalił apelację strony powodowej podzielając stanowisko, że do wykonanych i rozliczonych umów nie może być stosowany art. 357¹ k.c.

Skargę kasacyjną wniósł powodowy Specjalistyczny Zespół Opieki Neuropsychiatryczny. Skarżący zarzucił naruszenie prawa materialnego tj. art. 357¹ k.c. przez błędną jego wykładnię i w wyniku tej wykładni przyjęcie, że wynikająca z tego przepisu zasada „rebus sic stantibus” nie ma zastosowania w ustalonych okolicznościach faktycznych.

W uzasadnieniu skargi kasacyjnej przytoczył istotę i konsekwencje natury prawnej oraz finansowej wynikające dla pracodawcy z wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 grudnia 2002 r. K 43/01 (OTK – A 2002, nr 7, poz. 96) dotyczącego art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. o negocjacyjnym systemie

kształtowania przeciętnych wynagrodzeń. Skarżący wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa, ewentualnie o uchylenie tego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego jej rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W orzecznictwie wywoływało kontrowersje pytanie o możliwość dochodzenia przez samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej od kas chorych, a później od Narodowego Funduszu Zdrowia jako ich następcy prawnego, zapłaty kwot niezbędnych do pokrycia kosztów realizacji obowiązku przewidzianego w art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r., na podstawie wymienionego przepisu. W wyroku z dnia 24 września 2003 r., I CK 143/03 (OSNC 2004, nr 11, poz. 179), Sąd Najwyższy udzielił na to pytanie odpowiedzi negatywnej, natomiast w wyroku z dnia 17 marca 2005 r., III CK 405/04 (OSNC 2006, nr 2, poz. 36) uznał art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. za podstawę takiego roszczenia.

W uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 2006 r., III CZP 130/05 (Biul. SN 2006 nr 3, s. 8). powyższa kontrowersja została rozstrzygnięta na rzecz stanowiska uznającego art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. za podstawę roszczenia samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej względem kas chorych (Narodowego Funduszu Zdrowia) o zapłatę kwot niezbędnych do pokrycia kosztów realizacji obowiązku nałożonego przez wymieniony przepis. Uchwała stanowi kontynuację stanowiska Trybunału Konstytucyjnego wyrażonego w wyroku z dnia 18 grudnia 2002 r., K 43/01 (OTK – A 2002, nr 7, poz. 96), którego następstwa w sferze prawnej i finansowej przedstawiła strona powodowa w uzasadnieniu skargi kasacyjnej.

Zajęte w powołanej uchwale Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 2006 r. III CZP 130/05 stanowisko stanowiło konsekwencję ugruntowanej w praktyce wykładni, stwierdzającej, że art. 4 a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. stanowi podstawę roszczeń pracowników zatrudnionych w samodzielnych publicznych zakładach opieki zdrowotnej o podwyższenie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za pracę o kwotę nie niższą niż 203 zł w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2004 r. II PZP

4/04, OSNP 2004, nr 19, poz. 326, i uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2004 r., I PZP 8/04, OSNP 2005, nr 8, poz. 105), oraz uznania przepisu art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. przez Trybunał Konstytucyjny w powołanym wyroku z dnia 18 grudnia 2002 r., K 43/01 za zgodny z art. 2, 7 i 32 Konstytucji, o tyle tylko, o ile jest on „rozumiany jako tworzący współodpowiedzialność systemu finansów publicznych za jego wykonanie” (por. art. 188 pkt 1 i art. 190 ust. 1 Konstytucji).

Uznanie art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. za zgodny z Konstytucją o tyle tylko, o ile jest on rozumiany „jako tworzący współodpowiedzialność systemu finansów publicznych za jego wykonanie” oraz brak odrębnej regulacji ustawowej normującej sposób finansowania przewidzianych w art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. podwyżek wynagrodzeń, nakazują dostrzegać w tym przepisie również podstawę dla roszczeń samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej wobec kas chorych, a później Narodowego Funduszu Zdrowia - jako właściwych podmiotów systemu finansów publicznych, o pokrycie kosztów podwyżek wynagrodzeń pracowników w zakresie, w jakim nie można było w danych okolicznościach wymagać ich sfinansowania przez te zakłady z własnych środków. Zastrzeżona w wyroku Trybunału Konstytucyjnego współodpowiedzialność systemu finansów publicznych pozostałaby, bez przysługiwania samodzielnym publicznym zakładom opieki zdrowotnej takiego roszczenia, deklaracją bez pokrycia. Brak po stronie samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej omawianego roszczenia zagrażałby – jak trafnie wywiodła strona powodowa w uzasadnieniu skargi kasacyjnej - pośrednio także interesom pacjentów, wartości nie mniej godnej ochrony niż interesy pracownicze, zwłaszcza że system finansów publicznych pozyskał dodatkowe środki finansowe.

Uwzględniając, że zgodnie z art. 56 k.c. czynność prawna wywołuje nie tylko skutki w niej wyrażone, lecz również te, które wynikają z ustawy, z umów o udzielanie ubezpieczonym świadczeń zdrowotnych, zawartych przez samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej z kasami chorych na lata 2001 i 2002, wynikały na podstawie art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. w związku z art. 56 k.c. również roszczenia o zapłatę kwot niezbędnych do pokrycia kosztów związanych z realizacją obowiązku podwyżki wynagrodzeń pracowniczych

w zakresie, w jakim nie można było w danych okolicznościach wymagać sfinansowania tych kosztów przez samodzielne zakłady opieki zdrowotnej z własnych środków.

Z przedstawionych przyczyn za uzasadniony należało uznać zarzut naruszenia art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. wywiedziony w uzasadnieniu skargi kasacyjnej z analizy wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 grudnia 2002 r., K 43/01.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.).